

**GEMEENTE
DOESBURG**

Mensen maken ErfGoed

**Erfgoedbeleid 2021-2026 Doesburg
stand van zaken en doorkijk naar de toekomst.**

Versie 2021-03

Voorwoord wethouder

We wisten het natuurlijk wel, maar nu we met onze bewoners en ondernemers werken aan een toekomstvisie voor onze gemeente, wordt het eens te meer duidelijk: ons erfgoed is van grote betekenis voor de gemeente. Onze historische binnenstad en hoogkwalitatieve buitengebied vormen ons kapitaal. Het is prettig wonen, werken en recreëren in onze gemeente dankzij deze historische kwaliteiten en karakteristiek.

De wereld rondom ons erfgoed is sterk in beweging. Sinds de laatste keer dat we erfgoedbeleid vaststelden is de Erfgoedwet aangenomen en is de Omgevingswet aanstaande. Deze brengen nieuwe eisen rondom de zorg voor onze landschappen, monumenten en archeologie met zich mee.

Ook spelen er nieuwe thema's in de Doesburgse samenleving en dus ook in de erfgoedzorg. De verduurzaming van onze binnenstad, het tegengaan van hittestress en de aanpassing richting een participatieve samenleving zijn daar enkele voorbeelden van.

Het voorliggende beleid vindt dan misschien zijn oorsprong in veranderingen in wet- en regelgeving en maatschappelijke veranderingen, het is tot stand gekomen na consultatie van stakeholders en de Doesburgse samenleving.

We leggen hierbij in eerste instantie de nadruk op wat wettelijk moet. De opgave is op die manier misschien al groot genoeg. Tegelijkertijd richten we onze blik op wat er mogelijk is met proactieve erfgoedzorg en zullen we de aankomende jaren in overleg met gemeenteraad en samenleving onderzoeken hoe we met erfgoed verder inhoud kunnen geven aan onze ambities met onze mooie gemeente.

Arthur Boone

Wethouder Erfgoed

Inhoudsopgave

Voorwoord wethouder	2
1. Inleiding.....	4
2. Korte typering van Erfgoed in Doesburg	5
3. Beleidskaders	8
4. Archeologie	10
5. Gemeentelijke Ambities	11
6. Participatie en Informatievoorziening	14
7. Formatie en Financiën	15
8. Uitvoeringsagenda.....	17
Bijlage 1 Erfgoed en de Omgevingswet	19

1. Inleiding

Erfgoed speelt een belangrijke rol in het straatbeeld in de gemeente Doesburg. Niet alleen in de historische binnenstad, maar ook in de buitenwijken en het landelijk gebied zijn het verleden en de invloed ervan op het heden nog goed herkenbaar. Dat is in de eerste plaats te danken aan de inwoners, ondernemers en bezoekers van onze gemeente. Zij dragen allen op hun eigen manier bij aan de instandhouding én voortdurende doorontwikkeling van ons erfgoed. Vandaar ook de titel van deze nota “Mensen maken ErfGoed”.

Dit erfgoed vormt op zijn beurt de basis voor ontwikkeling in onze stad. We zijn een fijne gemeente om te wonen, werken en recreëren. Zonder onze historische kwaliteiten zouden we onze bewoners, ondernemers en gasten veel minder te bieden hebben.

De gemeenteraad ziet het belang van het Doesburgse erfgoed. De historische waarden in de stad krijgen aandacht in allerlei gemeentelijk beleid; onder meer in bestemmingsplannen, het welstandsbeleid, de nota Ruimtelijke Kwaliteit, talloze beeldkwaliteit plannen én in de cultuurhistorische beleidsnota De toekomst van ons verleden uit 2006.

Het huidige erfgoedbeleid is dus 15 jaar geleden opgesteld. De destijds geformuleerde ambities zijn allemaal opgepakt – de meeste zijn in uitvoering genomen. Een aantal voornemens is in deze beleidsperiode helaas niet haalbaar gebleken. Daarnaast zijn er ontwikkelingen, zowel in de samenleving als in de erfgoedzorg zelf, waar met het oude beleid onvoldoende invulling aan gegeven kan worden.

Het is, kortom, tijd voor nieuw beleid. Hiermee willen wij erfgoed op een nieuwe manier in dienst van de samenleving en de gemeente in dienst van burgers, ondernemers en bezoekers stellen. Wij doen dat door vanuit een samenhangende visie op erfgoed en erfgoedzorg een aantal concrete acties en afspraken te maken.

Het nieuwe beleid vindt zijn basis in evaluaties van het oude beleid binnen de gemeente en met de onafhankelijke Adviescommissie Cultuurhistorie, een participatietraject met enquêtes en een burgeravond en in de meest recente ontwikkelingen in de erfgoedzorg.

Deze notitie opent met een korte karakterschets van de gemeente. Hierop volgt een deel over de mensen die met ons erfgoed te maken krijgen – die er soms iets mee moeten en soms iets van willen. Dan volgt een deel over de bestaande gemeentelijke taken: het betreft hier voornamelijk zaken die de gemeente doet omdat het moet: de zogenaamde wettelijke kerntaken. Daarop volgt een aantal thema's waar we in de aankomende beleidsperiode bijzondere aandacht aan willen geven. Dat zijn verduurzaming, groen erfgoed en monumentale interieurs. We sluiten weer af met de bewoner en dan met name de communicatie en voorlichting

2. Korte typering van Erfgoed in Doesburg

Doesburg is één van de bekendste monumentenstadjes van onze provincie. De plattegrond van de middeleeuwse binnenstad is nog vrijwel intact en wordt gevuld door historische bebouwing. De binnenstad als geheel is één van de oudste van Rijksweg Beschermd Stadsgezichten. De bebouwing is van gevarieerde leeftijd en biedt daarmee een aardig overzicht van de architectuurgeschiedenis sinds de Middeleeuwen. De meeste gebouwen staan er in prima staat bij. Het spreekt voor zich dat de gehele binnenstad een enorme bouwhistorische en archeologische schatkist is.

Kenmerkend voor het stadje als geheel zijn de Linies; de nog goed bewaarde vestingwerken van het voormalige garnizoensstadje. Deze Linies hebben de afgelopen jaren de aandacht gekregen in het programma 'Beleef de Linies'. Dit voorziet in het beter beleefbaar maken van de Linies. Er zijn inmiddels tal van activiteiten gestart om dit mogelijk te maken: vrijwilligers snoeien de werken onder leiding van Staatsbosbeheer, er is een beheersplan opgesteld en er zijn een aantal fysieke werken uitgevoerd en een aantal is in ontwerp. Hiertoe behoren een uitkijktoren bij de Hoge Linie, het accentueren van de doorsnijdingen, verbeteren van de padenstructuur, het zichtbaar maken van Fort Bretagne en marketing en communicatie. Hoewel er een plan ligt, is er inmiddels geen budget meer voor dit kenmerkende erfgoed. Uitzondering hierop is een reservering van een beperkt budget voor het realiseren van een silhouet van het voormalig wachtershuisje in Fort Bretagne. Stichting Doesburg Vestingstad als initiatiefnemer werkt de plannen verder uit. Bij de Linies hoort het schootsveld, het open gebied van waaruit de historische stad goed beleefbaar is. Wij zetten in op behoud van een 'leeg' schootsveld.

Buiten de historische binnenstad, maar binnen de linies ligt een tweetal naoorlogse wijken, het Noordelijk en Zuidelijk Molenveld. Tussen de kronkelende 'oude Oude IJssel' en de huidige, gekanaliseerde Oude IJssel ligt De Ooi. In deze drie wijken is op betrekkelijk korte afstand de overgang van de historiserende naar de meer moderne naoorlogse architectuur en stedenbouw te beleven. De architectuur en stedenbouw uit de Wederopbouwperiode (1940-1965) zijn hier nog goed beleefbaar. Een bijzonder gebouw binnen deze wederopbouwwijk is het appartementencomplex aan de Kraakselaan. Dit complex is in 2020 uitgeroepen tot parel van Doesburg voor de Wederopbouwperiode.

Ten zuiden van de huidige Oude IJssel ligt Beinum, een uitbreiding waaraan men in de jaren zeventig is begonnen. Hier lijkt op het eerste gezicht maar weinig erfgoed te zijn. Bij de inloopavond over het nieuwe beleid, werden de paar overgebleven duidelijk historische plekken door de aanwezigen hoog gewaardeerd.

Tenslotte is er het gebied van de Fraterwaard en Doesburg Noordoost. Dit gebied heeft een landelijk karakter. Landbouw, natuurbeheer en recreatie zijn hier de belangrijkste functies. Het is een gebied met veel kwaliteiten: de historische boerderijen, het agrarische landschap, de rust en het visuele contrast met de stad werden op de inloopavond dan ook waardevol genoemd. In ons toekomstig ruimtelijk beleid zetten wij in op behoud van deze karakteristiek.

Bewoners, ondernemers, bezoekers en de rol van de gemeente

Al dit erfgoed wordt in de eerste plaats overreind gehouden door eigenaars en huurders. Zij maken regelmatig keuzes die de staat en het aanzien van het Doesburgs Erfgoed beïnvloeden. De hoge kwaliteit van ons erfgoed, de prima staat van onze gemeente in dit opzicht, is in de eerste plaats te danken aan de inspanningen van deze mensen. Schilderwerk, uitbreidingen, verduurzaming: iedere keer weer zijn er keuzes gemaakt die de staat, het comfort en het aanzien hebben beïnvloed. Een dankwoord is om die reden op zijn plaats.

De gemeente heeft naast de meer principiële zorg om het erfgoed ook economisch belang bij haar erfgoed. Zo zijn huizenprijzen van monumenten stabiel en trekt een mooie omgeving ondernemers en bezoekers.

De gemeente wil de hoge kwaliteit van het Doesburgs erfgoed behouden en versterken. Wij hebben daarvoor te maken met bestaande wet- en regelgeving, maar ook met de eigen ambities over de omgang met ons erfgoed. Wij doen dit omdat erfgoed bijdraagt aan welzijn en welvaart in de gemeente.

Erfgoedzorg in Doesburg

Erfgoed is een breed begrip, dat heel verschillende zaken omvat: streektaal, (bouw)kunst, archeologie, bibliotheken en archieven, dans en muziek. In deze kadernota richten we ons op gebouwd en aangelegd erfgoed en archeologie. Het gaat ons echter om meer dan wettelijk beschermd erfgoed.

Traditioneel valt dit erfgoedveld uiteen in drie disciplines: archeologie, monumentenzorg en landschap. Uiteraard hebben deze onderdelen van ons erfgoed van alles met elkaar te maken. Ook andere terreinen zijn nauw verwant aan de erfgoedzorg. Zo is er in de gemeente een link tussen de Adviescommissie Cultuurhistorie en de Commissie Omgevingskwaliteit (welstand).

De erfgoedzorg is altijd sterk gericht geweest op behouden en beschermen. De laatste jaren wordt erfgoed steeds vaker ingezet voor actuele vraagstukken als de inrichting van de openbare ruimte, waterberging of de vormgeving van nieuwbouwwijken. In de aankomende beleidsperiode zullen wij nadrukkelijker dan voorheen naast de beschermende erfgoedzorg ook deze meer ontwikkelende kant van de erfgoedzorg toepassen. Dat vraagt een open en constructieve houding richting initiatiefnemers en doet een nadrukkelijk beroep op de creativiteit van plannenmakers.

De objectgerichte monumentenzorg is goed ontwikkeld in de gemeente Doesburg. Dit ondanks het feit dat de middelen en capaciteit, in vergelijking tot andere historische stadjes, zeer beperkt zijn. Er is bestaand gemeentelijk beleid en met deze beleidsnota krijgt de lokale erfgoedzorg een nieuwe impuls.

De Adviescommissie Cultuurhistorie richt zich op beleidsmatige zaken als aanwijzingen van nieuwe monumenten, publieksactiviteiten, ruimtelijke plannen van enige betekenis met een

cultuurhistorische component. De integrale Commissie Omgevingskwaliteit draagt zorg voor wijzigingsplannen aan monumenten. Door deze tegelijk op welstandsaspecten te beoordelen, ontstaat een samenhangend advies. Door de personele verbinding tussen de beide commissies zijn beide gremia goed van elkaar op de hoogte.

De gemeente komt eigenaars van monumenten op allerlei manieren tegemoet. Zo is er een vergoeding voor vereist bouwhistorisch onderzoek en vrijstelling voor bepaalde leges en precario. De achterliggende gedachte hierbij is natuurlijk dat wie zich inspant voor een collectief belang, ook vanuit dat collectief tegemoet getreden mag worden.

Er is een actieve en goed georganiseerde Monumentenvereniging, die voorlichtingsavonden organiseert en publicaties verzorgt. Er bestaat een duurzame relatie tussen de gemeente en de vereniging.

Het Comité Open Monumentendag neemt de jaarlijkse organisatie van dat evenement op zich. Dit Comité heeft nauwe banden met de Monumentenvereniging.

De archeologie is geregeld via een archeologische beleidskaart in het paraplubestemmingsplan archeologie. In personele zin wordt deskundigheid via een samenwerking met de gemeente Zutphen betrokken. Aansprekende resultaten worden met de buitenwereld gecommuniceerd.

Landschap is, net als in de meeste gemeenten gefragmenteerd ondergebracht bij verschillende beleidsterreinen. Borging van historisch-landschappelijke kwaliteiten vindt voornamelijk plaats via het ruimtelijke ordeningsapparaat. De keuzes die hier worden gemaakt onttrekken zich grotendeels aan het zicht van de Adviescommissie Cultuurhistorie. De adviescommissie zou meer aan de voorkant betrokken kunnen worden.

3. Beleidskaders

Erfgoedwet

De wettelijke essentie van de erfgoedzorg is vervat in de Erfgoedwet van 2016. In de Erfgoedwet staat beschreven wat erfgoed is, hoe we ermee omgaan, wie welke verantwoordelijkheden heeft en hoe het toezicht daarop geregeld is. De Erfgoedwet regelt onder meer de aanwijzing van rijksmonumenten, instandhoudingsplicht en het archeologisch bestel. De verplichtingen die voortvloeien uit de erfgoedwet vormen essentieel kader. Denk hierbij aan het in overeenstemming brengen van de Erfgoedverordening met de Erfgoedwet, interieurs van monumenten, het op orde houden van het Monumentenregister, de invoering van een instandhoudingsplicht voor monumenten.

Omgevingswet

De steeds verdergaande integratie van ruimtelijke onderwerpen krijgt vaster vorm onder de Omgevingswet, die naar verwachting in 2022 inwerking treedt. Ook de erfgoedzorg zal hier deel van uit gaan maken. De verplichtingen die voortvloeien uit de omgevingswet vormen essentieel kader.

Wij zullen onze wettelijke taken in de aankomende beleidsperiode afstemmen op de eisen vanuit de Omgevingswet. Een aantal zaken is vanuit het Rijk geregeld in de zogenaamde bruidsschat, een overgangsregeling die de automatische overgang vanuit onder meer de Erfgoedwet en de Wet op de Ruimtelijke Ordening regelt.

De advisering van de Commissie Omgevingskwaliteit bij wijzigingsplannen aan Monumenten en binnen het Beschermd Gezicht is echter niet geregeld in de bruidsschat en dient met de inwerkingtreding van de Omgevingswet geregeld te zijn. Dit is een harde eis. Wij zorgen dat zowel het werk van de commissie als de processen die hieraan verbonden zijn, op tijd geborgd zijn. Dit pakken wij op in samenhang met de implementatie van de Omgevingswet.

De gemoderniseerde commissie krijgt een nadrukkelijker rol bij het beoordelen van de cultuurhistorische component in Omgevingsplannen en zal als gevolg van de Omgevingswet ook adviseren over aanpassingen van de omgeving van het monument – niet langer alleen wanneer het monument zelf wordt gewijzigd. Wij zullen ons moeten voorbereiden op dit nieuwe beleid.

De borging van erfgoed in alle bestemmings- en omgevingsplannen is al langer een vereiste, en zal onder de Omgevingswet nog nadrukkelijker plaatsvinden – het streven naar een goede omgevingskwaliteit is naast veiligheid en gezondheid één van de drie pijlers van de Omgevingswet. Erfgoed maakt hier expliciet onderdeel van uit. Wij sturen op het daadwerkelijk betrekken van erfgoed bij planvorming. Dat is meer dan de obligate paragraaf met geschiedenis en een monumentenkaart in het bestemmingsplan.

Hoe we dit gaan bewerkstelligen wordt met de implementatie van de Omgevingswet verder vorm gegeven. Een cultuurhistorische waardenkaart met de kernkwaliteiten van Doesburg kan bijdragen om de ambities te formuleren. Hoe koesteren we ons erfgoed en stellen we het in dienst van onze samenleving?

De Omgevingswet omvat natuurlijk niet alleen een andere inrichting van processen en procedures, maar veronderstelt eveneens een andere benadering van initiatiefnemers, hun plannen en de consequenties voor de omgeving en buurtbewoners. Niet langer is vergunningverlening een kwestie van vinkjes ophalen. Er moet een volwaardige, inhoudelijke afweging gemaakt worden tussen de betrokken belangen. Deze benodigde cultuurverandering zal op meerdere plaatsen in dit erfgoedbeleid worden genoemd.

Om de gevolgen van de omgevingswet beter in beeld te krijgen, treft u in de bijlage (Erfgoed en de Omgevingswet) een korte opsomming met de belangrijkste wijzigingen op het gebied van cultureel erfgoed en monumenten. Het betreft een toelichting op het omgevingsplan, het gewijzigde vergunningen, toezicht en handhaving (VTH) stelsel en specifiek nieuw beleid. Bij de implementatie van de Omgevingswet komen wij op deze onderwerpen terug.

Provinciaal beleid

De provincie Gelderland beschikt al lange tijd over een genereuze subsidie voor monumenteneigenaars om ze te ondersteunen bij restauratie en onderhoud van gemeentelijke monumenten. Hiermee worden zij tegemoet gekomen vanwege de wat hogere kosten bij onderhoud aan monumenten. De provincie stelt, tot een zeker maximum, hetzelfde bedrag ter beschikking als de gemeente.

De inwoners van onze gemeente kunnen geen gebruik van deze regeling maken, omdat wij geen eigen regeling en ook geen budget beschikbaar hebben. Op deze manier doen we onze monumenteneigenaren tekort. Wij gaan onderzoeken of het mogelijk is een bescheiden regeling te ontwerpen. Wij zullen voorstellen hiertoe in 2022/2023 aan de raad voorleggen.

Nota Ruimtelijke Kwaliteit

De Nota Ruimtelijke Kwaliteit stamt uit 2011, maar is in 2017 gemoderniseerd als gevolg van maatschappelijke trends en opgaven. Zo hebben onder meer duurzaamheid en kleur er een plaats in gekregen. Wij gaan onderzoeken of het haalbaar is om de wettelijke vereiste gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit– hoe die dan ook is samengesteld - een integraal kader mee te geven. De Nota Ruimtelijke Kwaliteit dient als basis voor dit integraal kader.

Van uit het project omgevingsplan Molenveld en De Ooi onderzoeken we of specifieke kernkwaliteiten in de wijk (groen, gezondheid, bebouwing, ruimtelijk, uiterlijk, klimaat etc.) bepaald kunnen worden en of deze samen met de bestaande Nota Ruimtelijke Kwaliteit integraal opgenomen kan worden in het nieuwe omgevingsplan. Voor het Omgevingsplan Molenveld en De Ooi willen we hier als pilot mee gaan oefenen.

De huidige Nota Ruimtelijke Kwaliteit blijft van toepassing op die gebieden waar nog geen omgevingsplan is vastgesteld. Vanwege de komst van de Omgevingswet lopen er binnen de gemeente Doesburg momenteel 2 pilots voor een omgevingsplan. Naast Molenveld en De Ooi is ook voor Beinum een omgevingsplan in voorbereiding.

4. Archeologie

De archeologie in onze gemeente is geregeld in het Bestemmingsplan Archeologie, dat het gehele grondgebied van de gemeente omvat. De gemeente als bevoegd gezag ziet toe op de naleving van de regels die gelden voor archeologie. Voor de uitvoering van de wettelijk verplichte archeologische taken werken wij samen met de archeologische dienst van de gemeente Zutphen. Wij zijn zeer tevreden over deze vorm van samenwerking. Het prijs- en kwaliteitsniveau is goed in balans. Ook waar het gaat om onderzoeken en opgravingen waar wij als gemeente zelf verantwoordelijk voor zijn werken we samen met de gemeente Zutphen. Het heeft ons de afgelopen jaren veel kennis van de historie van Doesburg opgeleverd. De 22 Doesburgse Archeologische Publicaties (DAP's) zijn daar een voorbeeld van. Het heeft onze voorkeur ook deze samenwerking voort te zetten.

De aankomende beleidsperiode zullen wij op de volgende onderwerpen richten:

- *Archeologie Omgevingswetproof maken*

De Omgevingswet voorziet in de borging van archeologie in ruimtelijke plannen. Net als dat bij de monumentenzorg het geval is, zal rekening gehouden moeten worden met deze waarden. Wij willen de archeologie met meer nadruk een plaats geven in ons ruimtelijk beleid.

- *Communicatie en informatievoorziening*

Het belang en de noodzaak van communicatie en informatievoorziening worden verderop in deze notitie toegelicht. Ook in de archeologie merken wij dat tijdig voorzien in de informatiebehoefte van initiatiefnemers of anderszins geïnteresseerde bewoners en ondernemers essentieel is. Wij zullen de aankomende periode;

- alle rapporten en onderzoeken digitaal en geografisch ontsluiten
- gebruik maken van een informatiesysteem dat onze erfgoedkennis op een logische wijze ontsluit, zoals MijnGelderland of het Erfgoedportaal.
- het archeologisch depot digitaal ontsluiten

- *Nieuwe archeologische laag met betrekking tot WO2*

De Tweede Wereldoorlog is nog nadrukkelijk aanwezig in ons bodemarchief. Wij willen de aankomende beleidsperiode meer aandacht besteden aan dit onderwerp. De archeologie kan zo bijdragen aan een beter beeld van onze gemeente en haar bewoners in deze moeilijke periode uit onze geschiedenis. Door bijdragen uit onder meer de archeologie zijn wij beter in staat ons te verplaatsen in de situatie waarin men zich toen bevond en daardoor herinnering en herdenking te versterken.

- *Deponeren vondsten*

De gemeente heeft er destijds voor gekozen om de archeologische vondsten onder te brengen in het depot te Zutphen. Provincie Gelderland heeft hier mee ingestemd. De gemeente zet voor wat betreft het deponeren van de archeologische vondsten de samenwerking met Zutphen voort. Relevante archeologische vondsten zullen daar worden ondergebracht. Van daaruit kunnen vondsten worden tentoongesteld in musea. Onder andere het museum de Roode Toeren te Doesburg wisselt regelmatig vondsten uit met het depot.

5. Gemeentelijke Ambities

Instandhouding

Erfgoedzorg begint natuurlijk met instandhouding. Dit is een heldere eis. De instandhoudingsplicht is zelfs een expliciet onderdeel van de erfgoedwet geworden. Dat betekent dat we ons inzetten om het erfgoed zodanig over te dragen aan toekomstige generaties dat ook zij het weer kunnen benutten voor hun behoeften en opgaven. Instandhouding van erfgoed vraagt net wat meer dan onderhoud aan relatief nieuwe gebouwen. Het verlangt kennis van de geschiedenis van het gebouw en bouwstijlen, van historische bouwmaterialen én een extra investering.

Natuurlijk is onderhoud in de eerste plaats een verantwoordelijkheid van de eigenaar zelf. Wel zien we elders dat de monumentenstatus – uiteindelijk een publiekrechtelijke beperking – bij gemeenten leidt tot het besef dat de eigenaar ook enigszins tegemoet getreden moet worden.

In onze gemeente mag de eigenaar rekenen op deskundige ambtenaren en een oplossingsgerichte adviescommissie. Daarnaast zijn veel van onze monumenteneigenaars lid van de Monumentenwacht-Gelderland, die jaarlijks of tweejaarlijks inspecties uitvoert en adviseert over de staat en mogelijke reparaties.

In termen van financiën komen wij onze eigenaars nog niet tegemoet. Er is een subsidieregeling vanuit de provincie Gelderland die grofweg voorziet in matching van de door de gemeente beschikbaar gestelde subsidie. Wij gaan op zoek naar een passende manier om voor onze burgers aanspraak te maken op deze middelen. Uiteraard moet dit voornemen zich verhouden tot andere budgettaire ambities binnen onze gemeente.

Instandhouding kan overigens ook plaats vinden zonder bescherming of vergunningsstelsel. Een goed voorbeeld daarvan is het programma 'Een Nieuwe Tijd', wederopbouwperiode in de Achterhoek, waar de gemeente Doesburg bij is aangesloten. Dit programma beoogt aandacht voor en instandhouding van naoorlogs erfgoed door het te verknopen met eigentijdse opgaven. De gedachte is dat gesprekken met eigenaars en bewoners over dit erfgoed leiden tot meer waardering ervan. Van daaruit ontstaat opdrachtgeverschap met oog voor erfgoed uit deze periode. Bij dit soort werkzaamheden gaan de kosten voor de baten uit: het vergt een gemeentelijke investering die zich terugbetaalt in een aantrekkelijke omgeving.

Wij zullen de aankomende beleidsperiode meer inzetten op deze zachte vorm van erfgoedzorg, onder meer door nadrukkelijker de dialoog aan te gaan met bewoners, ondernemers en de woningbouwvereniging.

Duurzaamheid, energietransitie en klimaatadaptatie

Verduurzaming, energietransitie en klimaatadaptatie zullen de aankomende jaren een prominente rol blijven spelen in onze samenleving. Wij zien twee manieren waarop we met erfgoed en verduurzaming te maken krijgen: verduurzaming van erfgoed en verduurzaming met erfgoed.

Verduurzaming van ons erfgoed

Verduurzaming van ons erfgoed speelt ondertussen bij vrijwel iedere aanvraag. Met welke achtergrond men het monument ook wil verbouwen: er is tegenwoordig standaard oog voor besparen en opwekken van energie: zonnepanelen, spouwmuurisolatie, dubbel glas, vloerverwarming zijn hier allemaal voorbeelden van.

Het spreekt voor zich dat deze ingrepen zorgvuldig moeten plaatsvinden, om zo het beeld, de fysieke staat en de omgeving van het monument optimaal te kunnen bewaren zodat ook toekomstige generaties van het gebouw kunnen genieten. Immers: niet iedere verduurzamingsregel is voor ieder pand geschikt. Vanuit de energietransitie wordt het verduurzamen met monumenten als afzonderlijk project aangestuurd.

Wij zullen onze energiescans en laagrentende lening (vanuit de Toekomstbestendig wonen Lening) voor verduurzaming van monumenten ook in de nieuwe beleidsperiode continueren. Ook zullen wij eigenaars van monumenten stimuleren en ondersteunen in het verduurzamen van hun monument.

Verduurzaming met erfgoed

Erfgoed biedt ook antwoorden op allerlei vraagstukken op het gebied van verduurzaming, energietransitie en klimaatadaptatie. Ook in het verleden stond men voor waterbergingsvraagstukken, wilde men hoog zomer direct zonlicht op en in huis voorkomen en waren er periodes dat er geen fossiele brandstoffen werden gebruikt. Deze kennis helpt ons nu bij deze eigentijdse opgaven. Leibomen bieden in de zomer schaduw en oude waterlopen bieden denkrichtingen bij watervraagstukken. Wij zullen ons samen met het maatschappelijk veld inzetten om de kansen die erfgoed biedt bij het benutten van deze opgaven vol te benutten.

Groen erfgoed

Bij de evaluaties en de inloopavond bleek vanuit de samenleving veel betrokkenheid bij de staat van het groen en het groene erfgoed in de gemeente. Ook het rijk vraagt aandacht voor dit thema. Met name rond de linies en de begraafplaats ziet men mogelijkheden voor het verbeteren van het groen, daar liggen mogelijk nog kansen. Ook uitte men waardering voor het groen in de stad en het agrarische landschap om de stad heen.

Wij zullen beschermde groenstructuren en groene karakteristieken versterken waar nodig en deze karakteristieken als kernkwaliteiten benoemen in onze Omgevingsvisie en de Omgevingsplannen.

Begraafplaats

De algemene begraafplaats van Doesburg is een rijksmonument. De staat van zowel de aanleg als van enkele grafmonumenten behoeft aandacht. Dat wil niet zeggen dat het er nu niet netjes en verzorgd uitziet, maar dat de van oorsprong bekende aanleg niet overal meer herkenbaar is en dat een aantal grafmonumenten er slecht bij staan en aan een restauratiebeurt toe zijn. Dit is niet alleen in strijd met de zorgplicht die we voor dit beschermde monument hebben, maar past ook niet bij de respectvolle manier waarmee we in onze stad om willen gaan met onze overledenen.

De gemeente gaat op zoek naar middelen en vrijwilligers om deze unieke en betekenisvolle plek in een betere staat te krijgen. De middelen worden ingezet om een goede, professionele visie op beheer en onderhoud van de begraafplaats te ontwikkelen. Wij hopen op vrijwilligers om deze vervolgens handen en voeten te geven.

Interieurs

Het interieur lijkt op het eerste gezicht altijd een gevoelig onderwerp. De erfgoedzorg komt met dit onderwerp wel heel dicht op de privésfeer van de monumenteneigenaar. Vanuit de traditionele

monumentenzorg bezien is te begrijpen dat eigenaars hier niet altijd op zitten te wachten – voor je het weet ‘mag er geen schilderij meer aan de muur’. Dat is nadrukkelijk niet de bedoeling, daarom is belangrijk om aan te geven wat met het interieur bedoeld wordt. Het gaat hierbij om vastzittende onderdelen. Hierbij moet je denken aan schouwen (openhaarden), tegelwerk, stucplafonds, sierlijsten, wandschilderingen, ornamenten, houten balklagen met sluitstukken en dergelijke.

Ondertussen blijkt uit projecten elders in de Achterhoek dat het historisch interieur een uitstekende manier is om met de eigenaar in gesprek te raken. De praktijk is dat wanneer men meer weet over het verhaal van eerdere bewoners en gebruiken in eigen huis, men zich ook meer verbonden voelt met het historische karakter. Het resultaat is dat de monumenteneigenaar een betere opdrachtgever is richting aannemers, schilders en architecten. Dat is een belangrijke – zo niet de belangrijkste – schakel in de kwaliteitsketen van de monumentenzorg.

De gemeente gaat op zoek naar een passende manier om met eigenaars in gesprek te raken over het historisch interieur. Een samenwerking met de Monumentenvereniging ligt voor de hand.

Toerisme en erfgoed

Het historische karakter van onze binnenstad is een belangrijke reden voor toeristen om Doesburg aan te doen. Uit de bewonersavond bleek dat hier enige zorg over bestaat. Men signaleert verrommeling in de openbare ruimte en een parkeerprobleem. Ambities met betrekking tot toerisme zouden gepaard moeten gaan met de vraag wat het absorberend vermogen van de binnenstad is: hoeveel toeristen en auto's kunnen we kwijt, zonder het karakter van de stad geweld aan te doen? Terrassen zien er gezellig uit, maar hoe ver kunnen deze de straat op? Hetzelfde geldt voor door de ondernemers uitgestalde waar. Bij elkaar opgeteld dragen auto's, terrassen en uitgestalde waar bij aan een verrommeld beeld. Daarmee wordt het hoog kwalitatieve karakter van onze stad juist geweld aangedaan.

Wij geven dit vraagstuk een plaats in zowel onze plannen voor de revitalisering van de binnenstad als het te zijner tijd opnieuw vast te stellen handavingsbeleid.

Gemeentelijk vastgoed

De gemeente bezit zelf ook een aantal monumenten. Het stadhuis, de toren van de Martinikerk en het poortgebouw bij de begraafplaats zijn rijksmonumenten. Het gebouw Nieuwstraat 2-4 (Streekarchief) en een klein deel van het stadhuis zijn gemeentelijke monumenten. Soms is het bezit ervan niet meer relevant voor het eigen gebruik of het behalen van onze doelstellingen. In november 2020 is de strategische koers gemeentelijk Vastgoed vastgesteld. Daar zullen wij de komende jaren uitvoering aan geven. In het uitvoeringsprogramma Vastgoed Doesburg worden de gevolgen verder uitgewerkt. Wij gaan onderzoeken hoe deze panden kunnen worden ingezet voor het behalen van onze doelstellingen met behoud van de historische waarden. Nadrukkelijk wordt hierbij vermeld dat de toren van de Martinikerk, het stadhuis en het poortgebouw niet worden afgestoten. Het gebouw dat mogelijk in aanmerking komt om te worden afgestoten is het gemeentelijk monument Nieuwstraat 2-4.

6. Participatie en Informatievoorziening

De Omgevingswet legt meer verantwoordelijkheid voor een goede omgevingskwaliteit bij de samenleving. Ook in de monumentenzorg wordt verwacht dat initiatiefnemers goed beslagen ten ijs komen. Van buurtbewoners wordt een proactievare opstelling verwacht bij het identificeren van relevante ontwikkelingen.

De gemeente Doesburg wil haar burgers goed ondersteunen bij het nemen van verantwoordelijkheid door goede informatievoorziening. Ook gaan wij actiever op zoek naar wat er leeft in de samenleving, en in het bijzonder onder eigenaars en gebruikers van monumenten. Wij hopen daarbij te kunnen rekenen op voortzetting van de goede samenwerking met de Monumentenvereniging, die de afgelopen jaren een betrouwbare maatschappelijke partner is gebleken.

De gemeente gaat tevens op zoek naar effectieve manieren om zoveel mogelijk van haar kennis op publieksvriendelijke wijze beschikbaar te stellen. Momenteel zijn de redengevende beschrijvingen van onze monumenten al online te raadplegen. Wij gaan een stap verder en maken een publieksvriendelijke vertaalslag van het register, waarbij het register doorzoekbaar en via een kaart raadpleegbaar is. Dit zogenaamde GIS-systeem biedt de mogelijkheid ons erfgoed als laag in het Omgevingsplan weer te geven. Dit systeem staat toe dat op een later moment, conform de Omgevingswet, ook de te borgen omgeving van het monument kan worden ingetekend. Wij zullen de ontwikkelingen in het DSO (Digitaal Systeem Omgevingswet) op de voet volgen om te bepalen hoe we daarbij aansluiten.

Minstens zo belangrijk als de brede, meer algemene communicatie is de aandacht die we vanuit de gemeente kunnen geven aan initiatiefnemers – mensen die iets met hun monument willen. Uit de evaluaties blijkt dat de plannen ambtelijk prima worden voorbereid voor goede advisering. Tegelijkertijd merken we dat maar weinig aanvragers hun plan komen toelichten, dat het vooroverleg als instrument onvoldoende benut wordt en dat de Commissie Omgevingskwaliteit maar zelden ter plaatse gaat kijken. Directer contact tussen aanvrager en commissie komt wederzijds begrip ten goede, waar zowel monument als monumentenzorg baat bij hebben. Ook hier gaan de kosten voor de baten uit. Uiteindelijk leidt vooroverleg tot een vloeiender verlopend planproces en scheelt het ambtelijke inzet en frustratie onder eigenaars.

7. Formatie en Financiën

Om volledig uitvoering te kunnen geven aan het Erfgoedbeleid zijn mens en (financiële) middelen nodig. In onderstaand tabel geven wij een overzicht van de huidige situatie en daarna een overzicht van wettelijke verplichtingen, taken die vanuit de wet geregeld zijn, en als laatste de toekomstig wenselijk situatie waarbij de structurele middelen aanvullend zijn op de beschikbare middelen.

Huidige situatie

Onderdeel	Hoeveelheid	Toelichting	Opmerking
Bemensing	0,7 fte	0,2 fte Monumentenzorg/Beleid 0,4 fte Monumenten/Uitvoering, Toezicht en Vergunningen 0,1 fte Archeologie/Beleid	Het betreft hier medewerkers in dienst van de gemeente
Adviescommissie Cultuurhistorie	3.000	Presentiegelden leden Adviescommissie Cultuurhistorie	Maximaal 6 leden
Archeologie	14.400	Deskundigenkosten en depotkosten voor Archeologie	Samenwerking gemeente Zutphen
Beleef de linies	50.000	Reservering, silhouet Fort Bretagne	Subsidie
Kerkenvisie	25.000	Regionale kerkenvisie voor de Liemers en Doesburg	Decentralisatie uitkering Rijk

Daarna een overzicht van taken die vanuit wet- en regelgeving verplicht zijn. Archeologie is nu al een verplichting vanuit de Erfgoedwet, en de Adviescommissie wordt een verplichting vanuit de Omgevingswet, die naar verwachting in 2022 in werking treedt. Bij de integrale afwegingen voor de Kadernota 2023 komen wij hierop terug. Mocht de Omgevingswet later in werking treden dan verschuift hiermee ook de financiële behoefte.

Wettelijke verplichtingen

Onderdeel	Hoeveelheid	Toelichting	Opmerking
Archeologie	5.000	Deskundigenkosten voor Archeologie. Huidige budget is niet toereikend.	Archeologie is een wettelijke taak van uit de Erfgoedwet
Adviescommissie	10.000	Kosten Adviescommissie, afhankelijk van vacatievergoeding, aantal leden, aantal (monumenten)plannen, vergaderfrequentie en voortbestaan in huidige samenstelling.	AC is verplicht van uit de Erfgoedverordening en Omgevingswet

Als laatste schetsen wij de behoefte aan mens en (financiële)middelen na vaststelling en uitvoering geven aan de Kadernota Erfgoedbeleid Doesburg. De toekomstig wenselijke situatie. Het betreft structurele mens en middelen die aanvullend nodig zijn op de beschikbare middelen.

Toekomstig wenselijk situatie

Onderdeel	Hoeveelheid	Toelichting	Opmerking
Bemensing	60.000/ 1 fte (gemiddeld)	Minimaal 1 fte, maar bij het huidige aantal monumenten (400) en het rijks beschermde stadsgezicht is dat (te) mager. Realistisch is 2 fte.	Keuze
Communicatie	7.500	Aanpassen website, bijdragen aan informatieavonden, voorlichtingsmateriaal voor monumenteneigenaars.	Keuze
Subsidie	50.000	Dat kan zo hoog of laag als men wil, met allerlei andere plafonds. Provincie verdubbelt minimaal dit bedrag. Dit is geen wettelijke verplichting. Wel laat de gemeente provinciaal geld voor zijn monumenteneigenaars liggen. Een subsidieregeling instellen heeft ook gevolgen voor de bemensing (fte's)	Keuze
Project(ondersteuning)	25.000	Bijdragen in termen van kiemgeld, dingen mogelijk maken, stimuleringsbudget of t.b.v. materiele kosten participatieve trajecten, incidentele redengevende beschrijvingen, bouwhistorisch onderzoek, energiescans, actualiseren cultuurhistorische waarde kaarten, e.d..	Keuze
Open Monumentendag	2.500	Wederom flexibel (kan meer of minder); met name gericht op communicatie (materiaal), vrijwilligersbijdrage stadsgidsen o.i.d. Het huidige budget is niet voldoende om iets extra's te doen.	Keuze
Totaal	160.000	Structureel nodig om uitvoering te kunnen geven aan het Erfgoedbeleid 2021-2026	Inclusief de wettelijke taken

De keuzes die gemaakt worden zijn ingegeven van uit de financiële situatie er zijn geen middelen beschikbaar om de gemeentelijke ambities waar te maken. Wij proberen deze mee te nemen binnen andere programma's zoals de energietransitie en de implementatie omgevingswet. Met de huidige middelen is slechts ruimte voor de noodzakelijke wettelijke taken, de adviescommissie cultuurhistorie, vergunningverlening, het toezicht en handhaving, de archeologische monumentenzorg en in beperkte mate Open Monumentendag.

8. Uitvoeringsagenda

De uitvoeringsagenda is afhankelijk van beschikbare middelen. Wettelijke taken moeten zondermeer uitgevoerd worden en krijgen hierdoor een prioriteit 1. Geen extra geld en menskracht kostende taken worden uitgevoerd binnen het reguliere werk of komen ten laste van de bijzondere lopende projecten en krijgen daardoor ook prioriteit 1. Overige onderwerpen worden naar gelang behoefte geprioriteerd volgens onderstaand prioritering. NNB betekent dat nog niet bekend is wanneer hier uitvoering aan gegeven kan worden omdat de middelen ontbreken.

Prioritering:

- 1 = Hoogste prioriteit (Onoverkomelijk)
- 2 = Hoge prioriteit
- 3 = Gemiddelde prioriteit
- 4 = Lage prioriteit
- 5 = Geen prioriteit

Onderwerp	Wettelijke taak	Prioriteit	Planning
Gemeentelijk adviescommissie	Ja, Omgevingswet	1	Implementatie Omgevingswet
Erfgoedverordening actualiseren	Ja, Erfgoedwet	1	2022
De omgeving van het monument beschermen	Ja, Omgevingswet	1	Implementatie Omgevingswet
Cultuurverandering als gevolg van de Omgevingswet	Nee, Omgevingswet	2	Implementatie Omgevingswet
Erfgoed borgen in het Omgevingsplan	Ja, Omgevingswet	1	Implementatie Omgevingswet
Implementeren bruidsschat Omgevingswet	Ja, Omgevingswet	1	Implementatie Omgevingswet
Archeologie Omgevingswetproof maken	Ja, Omgevingswet en Erfgoedwet.	1	Implementatie Omgevingswet
Aandacht voor de Wederopbouwperiode en cultuurhistorie in de wijken	Nee	4	NNB
Behoud en borgen groenstructuren en historische-landschappelijke kwaliteiten en karakteristieken	Nee	3	NNB
Algemene begraafplaats professioneel beheren en onderhouden. Zorgplicht.	Nee, Zorgplicht: Ja, Erfgoedwet	2	NNB

De hoge kwaliteiten van het Doesburgs Erfgoed behouden en versterken. Instandhoudingsplicht.	Instandhoudingsplicht: Ja, Erfgoedwet	2	Continu noodzakelijke
Erfgoed betrekken bij planvorming en nieuwe ontwikkeling	Nee	3	Continu noodzakelijke
Erfgoedzorg gemeentelijke monumenten stimuleren	Nee	3	NNB
Verduurzamen van erfgoed stimuleren	Ja, energietransitie	1	2021-2022
Historische interieurs in beeld brengen	Nee	5	NNB
Opbrengsten door verkoop vastgoed, inzetten voor Erfgoed	Nee	4	Uitwerking strategische koers
Subsidieverordening onderhoud gemeentelijke monumenten	Nee, provinciaal beleid	2	NNB
Communicatie en informatievoorziening archeologie	Nee	3	NNB
Nieuwe archeologische laag m.b.t. WO2	Nee	4	NNB
Deponeren vondsten archeologie	Ja, conform provinciale overeenkomst	1	Continu
Beleef de Linies, structuurplan met deelprojecten: <ul style="list-style-type: none">• Uitkijktoren Hoge Linie• Accentueren doorsnijdingen• Verbeteren padenstructuur• Fort Bretagne beleven (silhouet)• Marketing en communicatie• Overige deelprojecten	Nee, Beleef de Linies	5 4 4 1 3 5	NNB NNB NNB 2022 NNB NNB
Kerkenvisie Regionale kerkenvisie voor de Liemerse gemeenten en Doesburg.	Nee, Rijksbeleid en decentralisatie uitkering	1	2021-2022

Note:

Gelet op de huidige beschikbare mens en (financiële) middelen kan enkel uitvoering gegeven worden aan Prioriteit 1. Hierbij de opmerking dat er vanuit gegaan is dat de Omgevingswet medio 2022 in werking treedt. Mocht de inwerkingtreding van deze wet worden uitgesteld dan verandert niet de prioriteit, maar wel de planning voor die onderdelen die te maken hebben met de Omgevingswet. Deze onderdelen worden opgepakt bij de implementatie van de Omgevingswet.

Bijlage 1

Erfgoed en de Omgevingswet

Om de gevolgen van de omgevingswet beter in beeld te krijgen, een korte opsomming met de belangrijkste wijzigingen op het gebied van cultureel erfgoed en monumenten. Het betreft een toelichting op het omgevingsplan, het gewijzigde VTH stelsel en specifiek nieuw beleid.

Integraal omgevingsplan

De omgevingswet moet integraal beleid mogelijk maken. Dit betekent dat alle beleid dat gevolgen heeft voor de leefomgeving in het omgevingsplan/ de omgevingsverordening geregeld moet worden.

Bijvoorbeeld: alle gemeentelijke monumenten moeten in het omgevingsplan worden opgenomen. Voor gemeentelijke monumenten komt geen losse vergunning 'wijzigen monument' meer. Dit heet in de toekomst een 'omgevingsplanactiviteit'.

De regel dat de gemeente bij het opstellen en wijzigen van omgevingsplannen rekening moet houden met cultuurhistorische waarden, blijft ongewijzigd.

Gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit

In de omgevingswet wordt geen onderscheid meer gemaakt tussen een welstandscommissie (Commissie Omgevingskwaliteit) en een monumentencommissie (Adviescommissie Cultuurhistorie). Onder de omgevingswet moet de gemeente een adviescommissie instellen die in ieder geval tot taak heeft te adviseren over de aanvragen van een omgevingsvergunning voor een Rijksmonument (gemeentelijke adviescommissie). Wat dit betekent voor de huidige adviescommissies komt aan de orde bij het instellen van de nieuwe integrale adviescommissie vanuit de Omgevingswet.

Losse vergunning activiteiten

Daarentegen verdwijnt de plicht om alle vergunningen die met elkaar te maken hebben, in een keer aan te vragen. Dit betekent dat een bouwvergunning los aangevraagd kan worden van een 'omgevingsplanactiviteit (voor het wijzigen van een gemeentelijk monument). De activiteit 'wijzigen rijksmonument' blijft wél gewoon bestaan en kan ook los worden aangevraagd, of los van een bouwvergunning of los van een omgevingsplanactiviteit (bijvoorbeeld voor het vergroten van een bouwvolume).

De aanvrager mag zelf kiezen of hij/zij alle vergunningen in 1 x aanvraagt of alles los van elkaar. De gemeente is wél verplicht de aanvrager te informeren over alle benodigde toestemmingen.

Als de aanvrager alle vergunningen in 1x aanvraagt, wordt deze vergunning een integraal besluit. De vergunning kan niet zomaar geweigerd worden. De gemeente moet duidelijk maken wat de aanvrager moet doen om het plan wél te kunnen realiseren.

Meer vergunningvrij bouwen en verschuiving toetsen.

De regels voor vergunningvrij bouwen zijn verder uitgebreid bij de Omgevingswet. Omdat de activiteit 'toetsen bouwbesluit' is losgeknipt van de activiteit 'omgevingsplanactiviteit' (t.b.v. gemeentelijke monumenten) kan het zijn dat de constructieve toets bij het beoordelen van de omgevingsplanactiviteit al uitgevoerd moet worden. Als de activiteit bouwen vergunningvrij is, zit deze toets daar ook niet meer in. Het is aan de gemeente om te beoordelen of deze toets bij bijvoorbeeld het wijzigen van een gemeentelijk monument noodzakelijk is.

Kwaliteitsborging

Met de invoering van de Omgevingswet wordt ook het stelsel van kwaliteitsborging voor het bouwen ingevoerd. Dit betekent dat de gemeente niet meer zelf aan het bouwbesluit toetst. Deze toets vindt plaats door de kwaliteitsborger in een latere fase van het bouwproces. In de eerste fase van de invoering van dit stelsel betreft dit nog geen monumenten en constructief complexe bouwwerken. Bij verbouw van panden in beschermd stadsgezicht, niet zijnde monumenten zal wel sprake zijn van het toepassen van het stelsel voor kwaliteitsborging.

Meer vooroverleg

De Omgevingswet heeft tot doel om meer initiatieven uit de stad mogelijk te maken. Om initiatiefnemers op de goede weg te helpen is het stimuleren van vooroverleg van groot belang. In het vooroverleg is meer ruimte om plannen bij te sturen en te werken aan een plan dat past binnen het gemeentelijk belang.

Minder vergunningen meer handhaving

Het doel van de Omgevingswet is om zoveel mogelijk regels vooraf duidelijk op papier te zetten en digitaal te ontsluiten. Via vragenbomen in het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) moet dan blijken aan welke regels de aanvrager moet voldoen. De wet maakt onderscheid tussen objectieve direct werkende regels (bijvoorbeeld een gebouw mag maximaal 8 meter hoog zijn) en maatwerkregels. Een maatwerkregel is bijvoorbeeld 'het gebouw moet passen binnen de redelijke eisen van welstand'. Een maatwerkregel is niet direct toetsbaar en vraagt bijna altijd om een vergunningplicht. Voor direct werkende regels is in principe geen vergunning nodig.

Doordat er meer vergunningvrije bouwactiviteiten zijn, en doordat gemeenten een integraal omgevingsplan kunnen maken, zijn er minder vergunningen nodig. Het is de verantwoordelijkheid van de aanvrager om zelf de juiste informatie te vinden en toestemming te regelen. Het is de taak van de gemeente om te zorgen dat de juiste informatie bij de aanvrager bekend is. Daarnaast heeft de gemeente een extra grote taak voor toezicht en handhaving. Daar waar de gemeente niet kan of wil handhaven, moet de gemeente het beleid zodanig bijstellen (op den duur) dit alsnog mogelijk wordt of niet meer nodig is.

Participatie

Bij het indienen van een omgevingsvergunning moet de initiatiefnemer aangeven hoe de participatie ten aanzien van het initiatief heeft plaatsgevonden. Het is de bedoeling dat de belangrijkste belanghebbende bij deze participatie betrokken worden en dat de initiatiefnemer aangeeft op welke wijze er rekening wordt gehouden met andere belangen. Diverse gemeenten in

Nederland zijn aan het uitzoeken op welke wijze participatie effectief in het beleid kan worden opgenomen.

Nieuw beleid voor cultuurhistorie/monumenten

Naast dat het voormalig bestemmingsplan in de toekomst omgevingsplan heet, naast dat alle beleid in het omgevingsplan moet worden opgenomen en gemeentelijke monumenten via het omgevingsplan worden beschermd, wijzigt er ook het een en ander specifiek voor monumenten.

Begrip gemeentelijk monument.

Alle cultuurhistorische waarden (m.u.v. archeologie) krijgen in het omgevingsplan de benaming 'gemeentelijk monument'. Binnen de categorie 'gemeentelijk monument' kunnen verschillende soorten bescherming vallen:

Bijvoorbeeld:

- gemeentelijke monumenten die in zijn geheel beschermd zijn en waar alleen met vergunning wijzigingen mogelijk zijn.
- cultuurhistorisch waardevolle gebouwen en/of beeldbepalende panden die alleen beschermd zijn tegen sloop of wijzigingen van het bouwvolume.
- panden met een bouwhistorische verwachting waar onderzoek bij sloop noodzakelijk is.

De omgeving van het monument

In de Omgevingswet is expliciet vastgelegd dat een wijziging in de omgeving van het monument, niet mag leiden tot aantasting van de monumentale waarde van het monument. Diverse organisaties in Nederland zijn nu bezig om voorbeelden te ontwikkelen hoe het omgevingsplan de omgeving van het monument op een effectieve manier kan beschermen.

Zorgplicht voor erfgoed/monumenten

In het omgevingsplan is een zorgplicht opgenomen voor erfgoed. Dit kan relevant zijn voor het handhaven van zaken die buiten de vergunning vallen.

Wel blijft handhaving van erfgoed een hele lastige zaak. Meestal zijn de belangrijkste erfgoedwaarden op dat moment al onherstelbaar verloren gegaan. Daarom is het streven van de sector om zoveel mogelijk waarden vooraf vast te leggen en bekend te maken.

Registratie plicht voor monumenten en koppeling aan BAG

Gemeenten zijn verplicht de registratie van gemeentelijke monumenten te koppelen aan de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG). In de Omgevingswet is bepaald dat de bescherming die uitgaat van de aanwijzing kan vervallen als de overheid zelf zijn administratie niet op orde heeft. Daarnaast verplicht de koppeling aan het omgevingsplan gemeenten om niet alleen de registratie van adressen van monumenten bij te houden, maar de monumenten ook in het omgevingsplan aan te duiden en van een contour te voorzien. De werkgroep Databeet van de FGM is bezig met het bepalen van een uniforme registratiewijze voor gemeentelijke en rijksmonumenten.

Sloopverbod in beschermd stadsgezicht.

In de Omgevingswet is het mogelijk om panden te beschermen tegen sloop. Ook is het mogelijk om voorwaarden aan het sloopverbod te koppelen. Bijvoorbeeld het uitvoeren van bouwhistorisch onderzoek.

Een verschuiving van Rijksregels naar de gemeenten.

Een groot aantal regels die nu op nationaal niveau zijn geregeld, verschuiven naar gemeenten. In het beschermd stadgezicht op het gebied van vergunningvrij bouwen in beschermd stadsgezicht verschuift de regel voor vergunningvrij bouwen (van aanbouwen) op het achtererf naar gemeenten. Gemeenten kunnen dit in de Omgevingswet via het omgevingsplan regelen. Overige regels voor vergunningvrij bouwen in beschermd stadgezicht en/of bij monumenten wijzigen niet of nauwelijks. Wel worden meer bouwactiviteiten bij monumenten 'bouwtoets' vergunningvrij.

Verder lezen

Belangrijke publicaties ten aanzien van de Omgevingswet en erfgoed.

- Handreiking adviesstelsel omgevingskwaliteit, VNG, Federatie Ruimtelijke kwaliteit.
- Handreiking begrippenkader cultureel erfgoed onder de omgevingswet, RCE
- Leeslijst cultureel erfgoed onder de omgevingswet, RCE
- Databeet: registratie standaarden monumenten (zie FGM website, werkgroep Databeet)
- Route 2022 voor gemeenten en uitvoeringsdiensten Roadmap invoering Omgevingswet en Wkb, VNG
- Wegwijzer minimale acties omgevingswet, VNG
- www.aandeslagmetdeomgevingswet.nl